

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัย และการรักษาศีลของพระสงฆ์

นางสมศรี จินะวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ภาควิชาการประชาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-336-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015831

I 17619444

THE RELATIONSHIP AMONG MASS MEDIA EXPOSURE, MODERNIZATION,
AND THE ECCLESIASTICAL OBSERVED PRECEPTS

Mrs. Somsri Jinavong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-336-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัยและ
การรักษาศีลของพระสงฆ์

โดย

นางสมศรี จินะวงษ์

ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Signature].....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรนัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature].....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุบผา เป็ญจริงกิจ)

[Signature].....กรรมการ
(ดร.วิเชียร เกตุสิงห์)

[Signature].....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถิรนันท อนุวัชรวิวงศ์)

[Signature].....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

สมศรี จินะวงษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัยและการรักษาศีล
ของพระสงฆ์ (THE RELATIONSHIP AMONG MASS MEDIA EXPOSURE, MODERNIZATION
AND THE ECCLESIASTICAL OBSERVED PRECEPTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.จุมพล รอดคำดี,
153 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชนของพระสงฆ์ในวัดพัฒนาใน
เขตกรุงเทพมหานคร ว่า จะมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยและการรักษาศีลของพระสงฆ์หรือไม่ และถ้ามีความ
สัมพันธ์กัน จะมีลักษณะความสัมพันธ์อย่างไรและมากน้อยเพียงใด

ผลการวิจัยพบว่า ในเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชนนั้น หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมาก
ที่สุด รองลงมาคือวิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสารตามลำดับ

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและทางธรรม ระยะเวลาในการบวช
สถานะทางสังคม กับการเปิดรับสื่อมวลชน พบว่า เมื่ออายุมากขึ้นและระยะเวลาในการบวชนาน พระสงฆ์
จะเปิดรับหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์มากขึ้นและจะเปิดรับวิทยุน้อยลงถ้าระดับการศึกษาทางโลกสูงขึ้น สำหรับ
การเปิดรับนิตยสารนั้นจะมีมากขึ้นเมื่อระยะเวลาในการบวชนาน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและทางธรรม ระยะเวลาในการบวช
สถานะทางสังคม กับความทันสมัยและการรักษาศีลของพระสงฆ์ พบว่า เมื่ออายุมากขึ้น ความทันสมัยของ
พระสงฆ์จะน้อยลง และถ้ามีระดับการศึกษาทางโลกสูงขึ้นจะมีความทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าพระ-
สงฆ์ที่เปิดรับหนังสือพิมพ์มากขึ้นจะมีความทันสมัยมากขึ้น สำหรับในเรื่องของการรักษาศีลนั้น เมื่อระดับการ
ศึกษาทางโลกสูงขึ้น การรักษาศีลจะสูงตามไปด้วย โดยพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางพระสังฆาธิการจะมีการรักษา
ศีลน้อยลง

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัย และการรักษาศีลของพระสงฆ์
พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยของพระสงฆ์แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล
ของพระสงฆ์ และยังพบอีกว่าความทันสมัยของพระสงฆ์ก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีลของพระสงฆ์เช่นกัน

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

SOMSRI JINAVONG : THE RELATIONSHIP AMONG MASS MEDIA EXPOSURE,
MODERNIZATION AND THE ECCLESIASTICAL OBSERVED PRECEPTS. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. JOOMPOL RODCUMEDD. 153 pp.

This research is aimed at to study the behaviour of exposure of mass media for the monks in developed temples in Bangkok areas, "to know that whatever exposure of mass media is the relationship between the modernization and the observation of ecclesiastical precepts or not ; and if they also have relationship to each other, how and much they will have relationship."

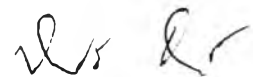
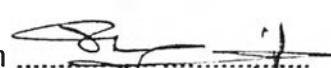
The result of research has found that according to this exposure of mass media, newspaper is the mass media that the sample group has most required, next to its those are radio, television and magazine respectively.

The research has also shown that the relationship between ages, secular and religious education, period of buddhism, social status, and exposure of mass media, while on one hand they have gotten older ages and have been living in the monkhood longer time, they are more likely to subscribe newspapers and to watch television, on the other hand they are more less prefer to listen radio as they have high degree in secular education. They have tended to subscribe magazines more as they have been living in the monkhood longer time.

Furthermore, the research has found that the relationship between ages, secular and religious education, period of buddhism, social status, and modernization and observation of ecclesiastical precepts, while they have gotten older ages, modernization of them is less, and if they have high degree in secular education, their modernization is more. Unless it has discovered that monks who have more subscribed newspapers, they will have more modernization. According to observation of precepts, the more they have gotten high degree in secular education, the more observation of precepts is also high. However, the monks who are in ecclesiastical rank have declined less in observation of precepts.

Lastly, the research has shown that the relationship among exposure of mass media, modernization, and the observation of ecclesiastical precepts, it reveals that the exposure of mass media is related to modernization of monks but it is not related to observation of ecclesiastical precepts, and it also reveals that modernization of monks is not related to ecclesiastical precepts.

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2831

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงได้โดยอาศัยความช่วยเหลือร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์จุมพล รอคคาคี ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่กระจ่างชัดในการทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะทางคันสติในการวิจัยอย่างถี่ถ้วน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดิเรกนันท อนุวัชรวิวงศ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องให้เหมาะสมมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตลอดถึง การตรวจแก้ไขในขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการศาสนา คุณประมุข พงษ์ศิริวาทย์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะทางคันที่เกี่ยวกับการพระศาสนา ตลอดจนการไปพบพระสงฆ์เพื่อขอรับคำชี้แนะต่าง ๆ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและ ท้ายที่สุดก็คือความช่วยเหลือทางคันกำลังใจในการเรียบเรียงจากครอบครัวเป็นอย่างดีโดยเฉพาะจาก น้องสาวคือ คุณสมจิติก์ สุนทรอารักษ์ ซึ่งได้ช่วยเหลือในคันการจักพิมพ์วิทยานิพนธ์นี้เป็นรูปเล่ม บุคคลดังกล่าวข้างคันนี้ได้ให้ความช่วยเหลือให้การทําวิทยานิพนธ์นี้ประสบอุปสรรคน้อยที่สุด จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสคันนี้ด้วย

อนึ่ง ใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พระมหาวิเชาว์ เพ็งผล แห่งวัดประยุรวงศาวาส ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจทานมทักยอภาษาอังฤษให้เพื่อความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

สมศรี จินะวงษ์

เมษายน 2532

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	จ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ประชากรในการศึกษา.....	33
กลุ่มตัวอย่าง.....	35

	หน้า
วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถาม.....	35
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
เกณฑ์การให้คะแนน.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	58
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก ก	73
ภาคผนวก ข	90
ภาคผนวก ค	95
ภาคผนวก ง	113
ภาคผนวก จ	148
ประวัติผู้เขียน	153

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ทางโลกและทางธรรม ระยะเวลาดำเนินการบวช สถานะทางสังคม	113
2	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามพฤติกรรรม การเปิดรับหนังสือพิมพ์.....	116
3	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามพฤติกรรรม การเปิดรับนิตยสาร.....	120
4	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามพฤติกรรรม การเปิดรับวิทยุ.....	123
5	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามพฤติกรรรม การเปิดรับโทรทัศน์.....	127
6	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามความนิยมใน สื่อมวลชน.....	131
7	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกความเชื่อถือใน สื่อมวลชนแต่ละชนิดตามประเภทของชาว.....	131
8	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามระดับ การเปิดรับสื่อมวลชนและอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและทาง ธรรม ระยะเวลาดำเนินการบวช สถานะทางสังคม.....	132
9	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามระดับความทันสมัย ของพระสงฆ์และอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและทางธรรม ระยะเวลาดำเนินการบวช สถานะทางสังคม.....	140

ตารางที่	หน้า
10	142
แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามระดับ การรักษาศีลของพระสงฆ์ และอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและ ทางธรรม ระยะเวลาในการบวช สถานะทางสังคม.....	
11	144
แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามระดับ ความทันสมัยและการเปิดรับหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์	
12	146
แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามระดับ การรักษาศีล และการเปิดรับหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์	
13	149
แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน และอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและทางธรรม ระยะเวลาใน การบวช สถานะทางสังคม.....	
14	53
แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจำแนกตามความทันสมัย การรักษาศีลของพระสงฆ์ และอายุ ระดับการศึกษาทางโลกและ ทางธรรม ระยะเวลาในการบวช สถานะทางสังคม.....	
15	55
แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน และความทันสมัย การรักษาศีลของพระสงฆ์.....	
16	56
แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัยและการรักษาศีลของ พระสงฆ์.....	